



TILLÆG BØRNEBESKYTTELSE

HVIS BEKYMRINGEN OPSTÅR

I mange af Røde Kors' aktiviteter deltager der børn. Det er børn, der kan være i en sårbar situation, eller som mistrives, og det kan ske, at der ses børn, der udsættes for omsorgssvigt eller overgreb. Tit kan tegn på mistrivsel, vold eller overgreb være svære at få øje på. Børn kan reagere meget forskelligt. Her kan du læse om, hvordan du håndterer en bekymring for eller viden om, at et barn mistrives eller udsættes for overgreb eller vold. Du kan også læse om, hvordan en eventuel underretning foretages, og hvad du skal gøre før og efter en underretning.

Hvis du er bekymret?

Det er vigtigt, at du reagerer, hvis du bliver bekymret for et barns trivsel. Generelt gælder det, at hvis et barns adfærd overrasker dig og afviger fra, hvad du normalt kan forvente af et barn på et givent alderstrin, er der grund til at reagere.

Alvorlig mistrivsel og vold og overgreb mod børn og unge er ofte forbundet med tavshed og hemmeligholdelse og kan foregå gennem længere tid, uden at omgivelserne får kendskab til det. Alligevel er det ofte gennem barnet selv, man får viden eller mistanke om, at omsorgssvigt, vold og overgreb finder sted. Børn, som udsættes for overgreb, sender ofte en prøveballon ud. De forsøger forsigtigt at fortælle om det, de udsættes for. De undersøger, om den voksne kan 'tåle' at høre om det, om den voksne tager det alvorligt, og om den voksne kan og vil hjælpe. Også når børn ikke direkte fortæller om det, de udsættes for, vil de i mange tilfælde udsende tegn, der peger i den retning. Det er vigtigt, at du viser barnet og den unge, at du tager situationen alvorligt, og at du har hørt, hvad barnet eventuelt har fortalt dig. Børn har med andre ord brug for, at et andet menneske aktivt og engageret reagerer og tager initiativ i forhold til det, barnet fortæller, eller de tegn barnet viser.

Alle voksne har pligt til at reagere, hvis de opdager eller er bekymrede for, om et barn bliver udsat for alvorligt omsorgssvigt, fysisk og psykisk vold eller overgreb.

Hvordan skal du reagere?

Hvornår og hvordan du skal reagere, hvis du får en bekymring om alvorlig mistrivsel, vold eller

overgreb, er afhængigt af, om du er frivillig, eller om du er ansat i Røde Kors.

Fælles for alle er:

- At du tager din bekymring alvorligt.
- At du ikke går med bekymringen alene.
- At du lytter og er nysgerrig, hvis barnet eller den unge selv fortæller om bekymrende forhold.
- At du ikke er detektiv – lad være bevidst at lede efter tegn og signaler på, at barnet har det svært. Du skal ikke opklare eller forstå barnets adfærd.
- At du reagerer:
 - Tal med relevante medfrivillige eller kolleger
 - Drøft og spar med aktivitetsleder, fagkonsulent

Forskellen er:

- At du som frivillig er omfattet af den almindelige underretningspligt (se mere nedenfor).
- At du som ansat, der løser en opgave på vegne af det offentlige, har skærpet underretningspligt (se mere nedenfor).

Hvis du får en bekymring for et barn, kan du sammen med dine medfrivillige, kolleger og leder drøfte og vurdere, hvad det næste skridt er – og om der er behov for, at I sender en underretning.

Drejer din bekymring sig om mistanke eller viden om overgreb, kan du finde proceduren, du skal følge i nedenstående links:

- [Er du frivillig eller ansat med almindelig underretningspligt](#)
- [Er du ansat med skærpet underretningspligt](#)
- [Er du leder for frivillige](#)
- [Er du leder for ansatte](#)

Hvis du er i tvivl om, hvad der gælder for dig, kan du kontakte din nærmeste leder eller fagkonsulent.

Whistleblowerordning

Røde Kors i Danmark har en whistleblowerordning¹, der giver deltagere i vores aktiviteter, frivillige, medarbejdere, samarbejdspartnere, medlemmer og borgere generelt mulighed for at indberette mistanke om ulovligheder og alvorlige forhold vedrørende Røde Kors' aktiviteter, som f.eks. seksuelle krænkelser eller økonomisk kriminalitet.

Læs mere på:

[Whistleblowerordning | Røde Kors \(rodekors.dk\)](#)

Hvad er en underretning?

En underretning er en henvendelse til de sociale myndigheder om en bekymring for et barns trivsel eller udvikling. Helt konkret er en underretning en besked til kommunen givet videre i brevform, mail, et telefonopkald eller ved personligt fremmøde. Der er ingen formelle krav til, hvordan en underretning skal være, men ofte har kommunen på deres hjemmeside en særlig blanket til formålet.

Den almindelige underretningspligt

¹ En whistleblower er en betegnelse for en person, der oplyser om kritisable eller ulovlige forhold i organisationer eller offentlige institutioner, hvor den pågældende er involveret.

Alle borgere i Danmark er omfattet af den almindelige underretningspligt. Som frivillig i Røde Kors' sociale aktiviteter er du omfattet af den almindelige underretningspligt. Det gælder også, selvom du i dit professionelle virke er i en ansættelse, hvor du er omfattet af den skærpede underretningspligt.

Hvad siger loven?

"Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen." § 154 i Serviceloven.

Underretningspligten er gældende, når du har kendskab til:

- Et barn eller en ungs trivsel og udvikling er i fare.
- Et barn bliver udsat for vold eller seksuelle overgreb.
- Der ikke bliver taget vare på et barns barnets basale behov (for mad, søvn, opmærksomhed m.m.).
- Barnet ofte bliver talt til og behandlet på en nedværdigende måde.

Den skærpede underretningspligt

Den skærpede underretningspligt gælder for værger og ansatte, der varetager opgaver på vegne af det offentlige, ligesom det gælder for offentligt ansatte. Det gælder f.eks. alle ansatte i Røde Kors' Asylafdeling og frivillige repræsentanter og midlertidige forældremyndighedsindehavere (MFI) i Røde Kors.

Hvad siger loven?

"Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt erhverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelse af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage

- *at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,*
- *at et barn umiddelbart efter fødslen kan have behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller*
- *at et barn eller ung under 18 år har været udsat for overgreb."*

§ 153 i Serviceloven.

Den adskiller sig fra den almindelige underretningspligt ved, at underretningerne også skal sendes, når de er baseret på formodninger og oplysninger fra anden hånd.

Før du underretter

Røde Kors har følgende hovedregler:

- Som frivillig eller ansat kan du altid inddrage din konsulent og/eller din aktivitetsleder eller leder, når du overvejer at lave en underretning. I Asyl kontaktes socialkoordinator. Du skal ikke stå alene med det.
- Hvis der er mistanke eller viden om vold og seksuelle overgreb begået af forældrene, må man **IKKE** orientere forældrene om underretningen. Det kan skade barnet og komplicere opklaringen.
- I alle andre tilfælde er det en god ide at inddrage forældrene i snakken om underretningen.

Hvordan underretter du?

Der er ingen formelle krav til, hvordan en underretning skal være. Du kan underrette på flere måder:

- Du kan sende en mail til kommunen.
- Du kan møde op til et møde.

- Du kan ringe på telefonen.
- Du kan skrive et brev.
- I Asyl kan du gøre brug af underretningsskabelonen i barnets journal.
- Din underretning kan være anonym, men det anbefaler vi sjældent. Tal med din fagkonsulent eller leder om, hvad der vil være det bedste at gøre.

Din underretning skal baseres på beskrivelse af konkrete observationer.

- Prøv at være konkret og beskriv, hvad du ved, hvad du har hørt, set, og hvad du antager.
- Start med at skrive dine iagttagelser ned. Hvem er det? Hvad har du set og hørt? Hvor tit? Hvornår? Og i hvilke situationer?
- Kontakt fagkonsulent for sparring. For ansatte i Asylafdelingen kan socialkoordinator kontaktes for sparring.
- Opsøg eventuel rådgivning hos fagpersoner i kommunen.
- Tal med forældrene/værgeren til barnet, hvis de ikke er direkte årsager til underretningen.
- Vurder truslen mod barnet. Er den akut, så ring til politiet.

Hvem skal have underretningen?

Den kommune, hvori barnet eller den unge har bopælsadresse, skal have underretningen.

På kommunernes hjemmesider finder du vejledning til, hvordan du underretter i den pågældende kommune. Flere kommuner har underretningsblanketter, som du kan gøre brug af. Det er en god ide, hvis du kan have barnets eller den unges fulde navn og adresse klar. Det vil de bede om på kommunen.

Du skal ikke være bange for at sende en underretning. En underretning er en besked til de sociale myndigheder i kommunen om, at et barn eller en familie kan have behov for hjælp. Det er deres opgave at undersøge, hvad barnet og familien har behov for. Oftest kan kommunen vurdere behov for f.eks. kontaktperson, støtte i hjemmet og i sjældne tilfælde anbringelse.

Hvad sker der bagefter, du har underrettet?

Kommunen skal senest 24 timer efter modtagelse af en underretning vurdere, om der er grundlag for at handle akut. Hvis der er et øjeblikkeligt behov, vil hjælpen blive iværksat med det samme. Hvis ikke, vil kommunen ved almindelig sagsbehandling undersøge, om der er brug for hjælp til barnet og familien.

Når du underretter kommunen, bliver du ikke part i sagen, og du kan ikke klage over de skridt, som kommunen vælger at foretage eller ikke at foretage. En underretning medfører ikke, at kommunen bliver forpligtet til at handle. Du har dog ret til at få en skriftlig kvittering fra kommunen for modtagelsen af underretningen, og som ansat med skærpet underretningspligt har du mulighed for at få oplyst, om din underretning har givet anledning til, at kommunen handler. Du har som frivillig mulighed for at være anonym, når du underretter.

Reagerer kommunen ikke, eller vurderer du, at den igangsatte foranstaltning ikke er tilstrækkelig, har du mulighed for at underrette Ankestyrelsen. Du kan læse mere om Ankestyrelsen beføjelser her: <https://ast.dk/born-familie/hvad-handler-din-klage-om/underretninger>.

Skal forældre altid orienteres om, at du foretager en underretning?

Hvis underretningen foretages på baggrund af generel mistrivsel hos barnet, anbefaler vi, at forældrene orienteres. Dette er af etiske årsager og af hensyn til den fremtidige relation med forældrene.

Undtagelsen er, hvis der er tale om strafbare forhold og en akut situation, hvor der er brug for at kontakte politi og de sociale myndigheder med det samme. Undtagelsen er også, som nævnt ovenfor, når der er begrundet mistanke eller viden om, at et barn udsættes for overgreb og mistanken er rettet mod forældrene.

Hjælp til den svære samtale med forældre ved en underretning

Hvis du har taget beslutning om at foretage en underretning, fordi du er bekymret for et barn, har du formentlig mange tvivlsspørgsmål.

Her er en kort vejledning til, hvordan du orienterer forældre om, at der foretages en underretning, når sagen ikke handler om overgreb med mistanke rettet mod forældre.

Det skal du være opmærksom på før samtalen:

- Kontakt din fagkonsulent, leder eller koordinator inden samtalen med forældrene for at få sparring og hjælp til proceduren.
- Overvej, hvad du skal have sagt, og hvordan du kan sige det på en respektfuld og samtidig tydelig måde.
- Forbered dig grundigt ved både at have noter med fra dine iagttagelser og kopi af underretningen.
- Vær tydelig med formålet med samtalen, som i dette tilfælde vil være at orientere forældrene om din beslutning om at foretage en underretning samt årsagen hertil.
- Vi anbefaler, at I som frivillige deltager to i samtalen, så I kan støtte hinanden. Så er I også to til at huske aftaler og dele oplevelser af samtalen. Hvis du er ansat, anbefaler vi, at du vurderer, om der er brug for at være to.
- Overvej tid og sted for samtalen. Afhold samtalen på en hverdag, forældrene kan have brug for at kontakte den socialrådgiver, der har modtaget underretningen, en fagperson på asylcenteret eller andre relevante personer.
- Find et lokale, hvor I kan sidde uforstyrret under samtalen. Sørg for, at der ikke er børn til stede til samtalen, da det kan være voldsomt for et barn at overvære forældrenes reaktioner. Find gerne et neutralt lokale, dvs. ikke i dit eget eller forældrenes hjem.
- Vær nærværende under samtalen og afsæt god tid til samtalen.
- Du kan opfordre forældrene til, at de tager en person med, som de har tillid til, så de har mulighed for at tale samtalen igennem bagefter med en tredjepart.

Det skal du være opmærksom på under selve samtalen:

Indled samtalen med at fortælle alt det gode, du ser i deres barn og i dem som forældre. Herefter kan du fortælle, at der er nogle forhold, som du/I er bekymrede over, som I gerne vil gå videre med til kommunen – så de som forældre kan få mere støtte, end I kan give som frivillige og ansatte i Røde Kors.

- Forældrene har som udgangspunkt krav på at vide, hvad du skriver til kommunen. Sæt tid af til, at I sammen kan gennemgå underretningen. Giv dig god tid til at lytte og høre deres forståelse af situationen. Det er vigtigt, at du bliver på din egen banehalvdel og kun fortæller om dine egne iagttagelser og ikke tillægger forældrene noget skyld. Hvis forældrene har bemærkninger, kan de tilføjes underretningen.

- Vær empatisk, og hav respekt for forældrenes synspunkter og reaktioner, men fasthold også dine egne observationer og pligten til at underrette kommunen. Hvis samtalen kører af sporet eller kører i ring, så sig til, og hold evt. en pause. Involver gerne en anden frivillig eller kollega, som kan hjælpe med at komme videre eller afrunde samtalen.
- Indgå aftale, der gør det klart hvem, der gør hvad og hvornår. Det skaber tryghed for forældrene at vide, hvad der skal ske. Tjek, at I har samme forståelse af aftalen. Giv gerne forældrene en kopi af underretningen, samtidig med at du sender den til kommunen.

Det skal du være opmærksom på efter samtalen:

- Efter samtalen er det en god idé at få samtalen talt igennem med din leder eller kollega. Kontakt også gerne din fagkonsulent/koordinator for yderligere sparring og opfølgning på samtalen. Der kan f.eks. være behov for sparring i forhold til familiens fortsatte deltagelse i aktiviteten eller forventede reaktioner på et asylcenter m.m.
- Du kan efter samtalen høre forældrene, om de har lyst til, at I mødes nogle uger senere til en kop kaffe og en snak, så de oplever, at du som frivillig eller ansat er oprigtig interesseret i, hvordan det går dem og deres barn.

Opdateret september 2022